




OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE U ŽENY V ŠESTINEDĚLÍ

Ošetřovatelství

4. ročník



Šestinedělí - puerperium

- Období, kdy postupně v organismu ženy mizí změny, které vyvolalo těhotenství
- Dochází k tzv. involuci těhotenských a porodních změn
- Toto období začíná 2 hodiny po porodu a končí za 6 týdnů po porodu
- Involuce se dotýká všech orgánů - děloha, svalstvo břišní, svalstvo dna pánevního, parametríi
- Probíhají hojivé procesy na endometriu a porodním kanále (čípek, pochva,...)

Ošetrovateľské problémy:


- **BOLEST A TĚLESNÉ NEPOHODLÍ** z důvodů otoku a poporodních poranění tkání a sliznic.
- **ÚNAVA** z důvodů nadměrných energetických nároků při porodu
- **RIZIKO ÚRAZU** z důvodu vyčerpání rodičky, krevních ztrát
- **PORUCHY CELISTVOSTI KŮŽE** (sliznic) z důvodu poporodních ošetření – šití hráze (po epiziotomii)

Ošetrovateľské problémy:

- PORUCHA VYPRAZDŇOVÁNÍ MOČE(RETENCE) z důvodů porodu-tlak na moč cesty, změn v malé pánvi – zmenšování dělohy, vliv léků – epi.anestez.
- ZÁCPA z důvodu snížení sval napětí, z důvodu obav z bolesti.
- PORUCHY SOBĚSTAČNOSTI z důvodu bolesti, strach z pohybu, nedostatku informací, snížené adaptace na poporodní období-

Ošetrovateľské problémy:

- RIZIKO INFEKCE z dôvodu narušenej celistvosti kůže a sliznic, odchod očistkú-hygiena, invaz.vstupy – PŽK
- NARUŠENÍ FUNKCÍ RODINY z dôvodu vývojovej proměny v rodině-narození dítěte
- NEEFEKTIVNÍ KOJENÍ z dôvodu nedostatečných informací, nedostatečné tvorby mléka, anomálie prsů, překrvení bradavek, zánětu....
- STRACH A ÚZKOST NEDĚLKY..



Šestinedělí - puerperium

Očistky (lochia)

- *hojení ran v děložní dutině, zejména v místech uložení placenty je provázeno sekrecí z dělohy*


Kojení:

- *hormonálně spouští prolaktin, který stimuluje tvorbu mléka, kolostrum - mlezivo se začíná tvořit již v době gravidity, po porodu obsahuje důležité energetické a ochranné složky pro dítě*




OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V ŠESTINEDĚLÍ

- Matka s dítětem je po porodu přibližně 3 dny (72 hodin-fyziolog.vývoj.) hospitalizována na oddělení šestinedělí
- Trendem je pobyt matky a novorozeného dítěte systémem **rooming – in**
- Pokud stav dítěte potřebuje soustředěnou lékařskou a ošetrovatelskou péči, je uloženo na JIP novorozeneckého, příp. neonatologického oddělení, kde ho rodiče pravidelně navštěvují



poloha a pohybový režim

- matku převezmeme z porodního sálu a uložíme do čistého lůžka
- lůžko opatříme pomůckami, zabraňujícími jeho znečištění
- k ruce matky dáme balík sterilních vložek
- pomáháme při běžných denních aktivitách (sprchování, apd.)



poloha a pohybový režim

- pouč ženu o zásadách základních hygienických návyků v péči o sebe a v péči o dítě
- neurčí-li lékař jinak, má matka volný pohybový režim na oddělení
- nedělká je aktivizována ihned po příchodu na oddělení v péči o sebe sama, pokud to její stav dovoluje



sledujeme

- FF (TK,P.....) v případě větších ztrát v poporodním období dle vývoje stavu, nejméně 3x denně
- Stav vědomí
- Vyprazdňování
- TT nejméně 2x denně
- Nevolnost
- Bolesti



sledujeme

očistky (lochie)

- očistky se zachycují do sterilních vložek, manipulujeme s vložkou zásadně pinzetou, příp. rukavicí
- první, druhý den je sekrece z dělohy krvavá
- třetí-čtvrtý den ubývá erytrocytů, sekrece je serózní (žlutohnědá)



očistky (lochie)

- koncem prvního týdne po porodu jsou očistky hlenovité, sklovité bílé barvy
- odchod očistků z dělohy trvá asi 2 týdny
- údaje o vzhledu očistků zaznamenáme do dokumentace
- změny hlásíme lékaři (možnost infekce)



výška děložního fundu

- před vyšetřením se žena vymočí
- výška fundu po porodu je 1 prst nad pupkem, děloha je hmatná, nebolestivá
druhý den po porodu stoupá směrem k pupku, pátý den sahá do středu mezi symfýzu a pupek, desátý den je asi 1 prst nad symfýzou
- zavinování dělohy napomáhá tělocvik




OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V ŠESTINEDĚLÍ

- veškeré údaje je nutno zaznamenat do dokumentace (zevní rodidla, epiziotomie)
- monitorujeme otok, sekreci, možnou tvorbu hematomů, úroveň prováděné hygieny
- epiziotomie - suchost, hojení, sekrece, zarudnutí



OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V ŠESTINEDĚLÍ

- Vnitřní stehy se obvykle sami vstřebávají
- rána se během týdne hojí
- vyprazdňování moče a stolice
- prsa, prsní bradavky, sání dítěte



Nejčastější komplikace v šestinedělí:

překrvení bradavek

- aplikujeme teplé, příp. studené obklady DOL
- dbáme na střídání prsů při kojení


bolestivost bradavek

- instruujeme nedělkou, aby nosila dostatečně velkou, nejlépe bavlněnou podprsenku
- pokud možno, doporučíme vyhýbání se přímému střetu bradavky s mýdlem

Nejčastější komplikace v šestinedělí:

ucpané mlékovody


- dostatečně volná podprsenka, aby nedocházelo ke stlačování mlékovodů
- Informujeme matku k provádění jemných masáží od shora směrem k bradavce
- na prsa přiložíme teplý obklad



Nejčastější komplikace v šestinedělí:

opožděná sekrece mléka

- matku psychicky podporujeme v kojení i v případě prvních neúspěchů
- dbáme na dostatek odpočinku a spánku, klidné prostředí
- provádíme jemné masáže prsou a prsních bradavek
- zaměříme se na příjem vhodných tekutin



Nejčastější komplikace v šestinedělí:


Mastitis puerperalis

- zduření, otok, bolestivost prsu a teplota
- příznaky mastitidy neprodleně hlásíme lékaři
- aplikujeme ATB dle ordinace lékaře
- dbáme na důsledné vyprazdňování prsů - krmení dítěte nebo záměrné odsávání mléka odsávačkou



celková hygiena:

- doporučíme sprchování, omývání pohlavních orgánů teplou vodou několikrát denně (mýdlem) vodou po každém vyprázdnění
- přiložení sterilní vložky
- hygienická péče:zhodnotíme úroveň sebepéče v oblasti hygieny
- hygiena rukou před manipulací s dítětem, prsy, rodidly, po vyprázdnění a manipulaci s vložkou
- nutno věnovat pozornost čistotě nehtů



hygiena prsou:

- řádná hygiena bradavek před každým kojením
- nošení mateřské podprsenky s výstelkou proti potřísnění
- správná technika kojení a odstříkávání mléka
 - Viz samostatná prezentace



péče o epiziotomii

- dostatečná hygiena podporuje hojení per primam
- při sekundárním hojení se k základní hygieně přidávají opatření dle ordinace lékaře (např. aplikace čistících a granulačních přípravků, lokálních ATB, prohřívání, drenáž, resutura)



výživa

- zhodnotíme úroveň výživy a sebepečce
- podáme dostatek informací o výživě nedělký v souvislosti s kojením:
 - ✓ dostatek tekutin
 - ✓ dostatek energetických prvků ve výživě
 - ✓ vyloučit nadýmavá jídla
 - ✓ vyloučit nevhodné potraviny a nápoje



vyprazdňování

- zhodnotíme úroveň sebepéče v této oblasti
- vyprazdňování může ovlivňovat nedostatek informací, strach a bolest, která přetrvává v oblasti genitálií po porodních poraněních

močení

- sledujeme spontánní vyprázdnění moče po příchodu z porodního sálu (do 6 hodin po porodu)
- podáme dostatek informací o nutnosti pravidelného vyprazdňování m.měchýře



vyprázdnění stolice

- zácpa a poruchy střevní pasáže úzce souvisí s dilatací střevních kliček, které se pomalu dostávají do své fyziologické funkce; proto včas nedělkou aktivizujeme
- zvolíme vhodnou dietu a podporujeme dostatečný pitný režim
- sledujeme vyprázdnění stolice a odchod plynů
- aplikujeme ordinovaná laxantiva
- hemoroidy - mohou vzniknout při usilovném tlačení při porodu



RHB

- prevence embolických komplikací
- zlepšení dechové aktivity
- podpora vyprazdňování a střevní peristaltiky
- zpevnění břišní stěny a pánevního svalstva –
procvičování břišních svalů



psychosociální potřeby

- Po porodu mohou ženu ovládnout negativní emoce
- Nepříjemné pocity, často se změnami nálady jsou po porodu zcela přirozené, vyskytují se přechodně, dokud se neupraví hormonální rovnováha



DOMÁCÍ PÉČE

matce poradíme:

- vytvořit si co nejdříve vhodný pracovní režim, pamatovat na odpočinek
- delegovat povinnosti chodu domácnosti i na muže, příp. výpomoc jiné blízké osoby
- pokračovat v naučených zásadách hygieny o sebe a dítě
- pokračovat v naučené technice kojení a výživy sebe sama




DOMÁCÍ PÉČE

- dodržovat hygienické návyky po vyprazdňování
- pokračovat v naučené technice cvičení
- během 3 dnů po propuštění navštíví matku ženská sestra, která kontroluje stav a poskytuje rady při komplikacích (kontrola odchodu očístků, stav po porodních poraněních, potíže s vyprazdňováním, potíže s kojením a s prsy, kontrola TK, tělesné hmotnosti, rozbor moči)



DOMÁCÍ PÉČE

- *dítě navštíví dětská sestra (lékař) a poučí matku o dalších návštěvách v poradně pro novorozence*
- *podáme informace o pitné vodě pro kojence*
- *povinná kontrola v gynekologické ambulanci po ukončení šestinedělí:*
 - zhojení poranění
 - základní gynekol. vyšetření
 - bakteriologický a cytologický screening
 - volba vhodné antikoncepce



Rady a informace o sociální podpoře v mateřství

- délka mateřské dovolené
- výše státního příspěvku a pomoc rodině



PÉČE U ŽENY PO UKONČENÍ TĚHOTENSTVÍ CÍSAŘSKÝM ŘEZEM

- Jde o ukončení těhotenství vybavením plodu abdominální cestou
- Operace probíhá v celkové anestezii (příp. epidurální) jako plánovaný výkon nebo jako výkon urgentní
- Ošetřování ženy po operačním porodu je podobné jako u jiné větší gynekologické operace



OŠETŘOVATELSKÉ problémy:

- *porucha integrity kůže v důsledku operační rány*
- *riziko infekce z důvodu zavedených invazivních vstupů (močový katétr, i.v. kanyla, drény...)*
- *bolest v důsledku operační rány*
- *porucha soběstačnosti v základních lidských oblastech z důvodu bolesti*
- *neefektivní kojení z důvodů nedostatečné laktace*

Informační zdroje:

- Slezáková L. a kol.: OŠETŘOVATELSTVÍ PRO ZDRAVOTNICKÉ ASISTENTY III – GYNEKOLOGIE A PORODNICTVÍ, ONKOLOGIE, PSYCHIATRIE: GRADA, 2007. ISBN 978-80-247-2270-2.
- <https://ose.zshk.cz/media/p8026.pdf> - dokumentace šestin.
- <https://ose.zshk.cz/vyuka/osetrovatelska-anamneza.aspx?id=84>
- <https://www.nemocnicepribram.cz/oddeleni/gynekologicko-porodnicke-oddeleni/oddeleni-sestinedeli>
- <https://www.nemocnicepribram.cz/oddeleni/gynekologicko-porodnicke-oddeleni/porodnice/poporodni-pece>
-